

ΔΥΟ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ ΣΙΓΙΛΛΙΑ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΜΕΤΕΩΡΟΙΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ
ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΑ ΠΕΡΙ ΜΕΤΕΩΡΩΝ

Εὔκαιρον συμπλήρωμα τῆς ἐμῆς πραγματείας τῆς ἐπιγραφομένης Συμβολαί εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν μονῶν τῶν Μετεώρων¹ θεωρῶ τὴν ἐνταῦθα ἔκδοσιν δύο ἀνεκδότων σιγιλλίων τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως Μητροφάνους Γ' καὶ Ἰωαννικίου Β'. Καὶ ἐκεῖνος μὲν παρέχει ἐν ἔτει 1580 σταυροπηγιακὰ δίκαια εἰς τὴν ἐν Μετεώροις μονὴν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὁ δὲ Ἰωαννίκιος Β' ἐπικυρόνει ταῦτα τῷ 1651. Ἀποκείνται δὲ τὰ ἐπὶ περγαμηνῆς πρωτότυπα τῶν δύο τούτων σιγιλλίων ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων, φέροντ' ἀριθμὸν Supplement grec 1281, καὶ σώζουσιν ἀμφοτέρω τὰς ἀπ' αὐτῶν κρεμαμένας μολυβδῖνας πατριαρχικὰς σφραγίδας. Δυστυχῶς τὸ ἀρχαιότερον τούτων, τὸ τοῦ Μητροφάνους, εἶν' ἐφθαρμένον ἐξ ὑγρασίας, ἔχει δὲ καὶ ἀποπέσει μέρος αὐτοῦ. Τὰ δὲ ἐντεῦθεν προερχόμενα χάσματα δηλοῦνται ἐν τῇ ἐμῇ ἐκδόσει δι' ἀποσιωπητικῶν· συνεπληρώθησαν δ' ἐντὸς ἀγκυλῶν μόνον τὰ δυνάμενα νὰ συμπληρωθῶσιν ἀσφαλῶς. Ὀλίγα δὲ χάσματα, ὁμοίως δηλωθέντα ἐν τῇ ἐμῇ ἐκδόσει, προέρχονται καὶ ἐν τῷ σιγιλλίῳ τοῦ Ἰωαννικίου ἔνεκα φθορᾶς ἐν οἷς μέρεσιν εἶχε διπλωθῆ ἡ περγαμηνή.

Ἔχουσι δὲ τὰ πατριαρχικὰ ταῦτα σιγιλλία ὧδε, ἐκδιδόμεν' ἀπαραλλάκτως ὡς ἔχουσι τὰ πρωτότυπα·

¹ Ἴδε Νέον Ἑλληνομνήμονα Τόμ. Β' σ. 49-156.

1.

Μητροφάνης ἐλέω Θεοῦ
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης
καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Ἡ ἀναρχὸς καὶ ἀτελεύτητος φύσις τῆς ἁγίας καὶ μακαρίας Τριάδος, τοῦ ἐνὸς τῆ φύσει Θεοῦ, μὴ ἀρκεσθεῖσα . . . τῆ ἐαυτῆς θεωρίας ἀλλὰ . . . λυθεῖσα | εἰς αὐξήσιν χωρῆσαι(;) τὸ ἀγαθὸν, καὶ πλείονα εἶναι τὰ εὐεργετούμενα, κατὰ τὴν Θεολόγον φωνήν, τὰ πάντα [ἐκ] τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἀγαθὸν τι μόνη παρήγαγεν | ἀόρατά τε φημί καὶ τὰ ὄρατά παντοιοτρόπως προνοησάμενος καὶ βουληθεὶς, ὥστε μὴ μόνον τὴν προσκύνη[σιν] σθαι καὶ λειτουργίας αὐτ. . . . παρὰ τῶν ἁγίων | αὐτοῦ ἀγγέλων, ἀλλὰ καὶ κάτω τελεῖσθαι παρὰ τῶν θείων ἀνδρῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεροαγίας τοῦ Θεοῦ [ἐκκλησίας· αὐ]τῆ(;) δὲ χάριτι αὐτοῦ [αὐξαν]ομένη καὶ | προκόπτουσα καθεκᾶστην διεπλατύνθη, δοξαζομένου τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, ἐν παντί τόπῳ καὶ [ἐν ὄρεσι] καὶ σπηλαίοις καὶ ἐν [ὄ]παῖς τῆς γῆς, | ὡς καὶ πετρῶν ὑψηκόμων καὶ δυσβάτων ἀνωθεν· καθὰ δὴ ὀρώμεν καὶ ἐν τῷ σεβασμιωτάτῳ μονα[στηρίῳ] [τ]ῷ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Μετέωρου | ὅτι θείῳ ἔρωτι τρωθεὶς ποτὲ ὁ μακάριος καὶ ὀσιώτατος ἐν μοναχοῖς Ἀθανάσιος πτέρυγας τε ἀναλαβὼν τὰς τῷ ἁγ. ἠλίβατον ταύτην πέτραν, | τὴν προκαθημένην τῶν Μεραδίων καὶ τῶν Σταγῶν καὶ εὐλόγως κεκλημένην Μετέωρον, οἷα τῶν ἄλλων ἐπίστατο ἀναπαύσεως | καὶ ὦν τὰς τοιαύτας πτέρυγας διαχρ τῷ θείῳ μύρῳ, τῆ εὐπειθείᾳ πολλοὺς συνῆξε, καὶ κορυφ αὐτῆς εἰς τόπον θεῖον εὑρετο, παράδεισον | ἄλλον ἔδειξεν, ἀντὶ δένδρων διαφόρων ἄνδρας θείως ἐνάσκουμένους ἀποδειξας, καὶ ἀντὶ ὠραίων [τοὺς καρποὺς τοῦ]τους τοῦ ἁγίου Πνεύματος πάντας ἄλλους νικῶντας· | ἀρετῆς γὰρ καὶ ἀγώνῳ ἀσκήσεως θείας οὐδὲν τιμιώτερον καὶ ἀξιολογώτερον, οὐς οἱ τὸν θεῖον νόμον ἐν τούτῳ τῷ σεβασμιωτάτῳ | μοναστηρίῳ κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐπεδείξαντο, συνέρσει Θεοῦ βοηθούμενοι καὶ τὴν σύστασιν ἄχρι καὶ τοῦ παρ[όντος] ἔχοντες, καὶ βοηθείᾳ

τῶν ἐλευθερωτηρίων καὶ σεπτῶν | γραμμᾶτων, ἃ δὴ συνοδικῶς ἔδει-
ξαν οἱ ἐκεῖθεν πεμφθέντες, ὁ ἐν ἱερομονάχοις ὀσιώτατος κϋρ Χριστό-
δουλος καὶ ὁ ἐν μο[ναχο]ῖς κϋρ Ἰσαΐας καὶ τῶν γερόντων εἰς τῆς ἱε-
ρᾶς ταύτης | συνάξεως καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὸ ἐν μεμβράναις σιγιλ-
λιῶδες γράμμα τὸ πρὸ τεσσαράκοντα ἤδη ἐνιαυτῶν καλῶς καὶ κα[νο-
νικ]ῶς ἐκδοθὲν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἰερεμίου, | δωρού-
μενον πᾶσαν ἐλευθερίαν τῷ τοιούτῳ τοῦ Μετεώρου μοναστηρίου καὶ
τοῦ ἔχειν ἄδειαν τοὺς κατὰ καιροὺς τυχόντας ἀρχιερεῖς ἱερουργεῖν·
ἐνθὲν τοῖς γράφοντες, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀποφαινόμεθα συνοδικῆ γνώμη
καὶ τῶν καθευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν
ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἀδελφῶν τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλ-
λειουργῶν | ἵνα πάντα τὰ τοιαῦτα γράμματα τὰ συνιστῶντα καὶ
κυροῦντα τὸ παντελεύθερον τοῦ μοναστηρίου τοῦ Μετεώρου ὡς τὸ βέ-
βαιον καὶ ἀπαρασάλευτον ἔχοντα καὶ διαμένειν τὴν τοιαύτην | ἱεράν
τοῦ Μετεώρου θείαν μονήν, ἕως οὐ ὁ ἥλιος ἐφορᾷ, αὐτοδέσποτον, ἀδού-
λωτον, ἀκάταπύτητον, ἀζήμιον, ἀνεπηρέαστον καὶ ἀνενόχλητον παρὰ
παντος προσώπου ἱερωμένου καὶ λαϊκοῦ, ἀρκουμένου καὶ τοῦ κατὰ
τόπον θεοφιλεστάτου Σταγῶν τῷ συνήθει μνημοσύνῳ ἐν τῷ καιρῷ
τῆς ἐκφωνήσεως τῆς Ἐν πρώτοις μνήσθητε Κύριε καὶ οὐκ ἄλλοτε καὶ
ἐν | τῷ ἐκτελεῖν τὰς χειροτονίας ὡς κανονικόν, δόσεως χωρὶς ἢ ἐπή-
ρεσμοῦ· ἂν δὲ μετὰ θᾶν καὶ γῆν ἀξίωσιν, προφάσεις ἐκτείνῃ καὶ ἀλα-
χοῦ ἀπερχέσθωσαν, διοικούμενον καὶ διε|ξαγόμενον ἐν πᾶσι καὶ τὸ μο-
ναστήριον τοῦτο τοῦ Μετεώρου, ὡς καὶ τὰ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὅρει
θειότατα μοναστήρια, προβιθαζομένου καὶ τοῦ ἡγουμένου, ὃς καὶ ἐν
τούτοις | καὶ τοῦ ἀρίστου ἐκλεγομένου, παρὰ τῶν ἐγκάτων τῆς ἀδελ-
φότητος, καὶ κυρουμένου αὐτοῖς, μή τι γε παρ' ἐτέρου τινὸς καὶ εἰσερ-
χομένου καὶ διαγόντων καὶ ἱερομένων καὶ μοναζόντων | ὡς ἐν τοῖς
μοναστηρίοις γίνεται ὡς εἶπομεν τοῦ Ἁγίου Ὅρους ἀπαραλάκτως
ὃς δὲ ἐναντιωθῆ, ἀργὸς μενέτω τῶν ἱερωμένων ὧν· τῶν μοναζόντων
δὲ, ἢ ἄλλων παντοίων, | ἢ καὶ τῆς ἀργίας τυχὸν παραβλέπων, καὶ
ἀφωρισμένος ἀπὸ θεοῦ, καὶ κατηράμενος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ
θάνατον ἄλυτος αἰωνίως καὶ ταῖς ἀραῖς τῶν τιη | θεοφόρων πατέρων
τῶν ἐν Νικαίᾳ ὑπόδικος, ὃς τὲ τὴν σύστασιν ἀγαπᾷ καὶ τὸ ἀκατα-
δούλωτον συνιστᾷ εὐλογημένος ἀπὸ θεοῦ· ἐπὶ τούτοις γὰρ ἐγένετο καὶ
τὸ παρὸν ἐπιβεβαιωτήριον συνοδικόν σιγιλλιῶδες γράμμα τῆς ἡμῶν.

μετριότητος, καὶ πέμπεται τῇ σεβασμιωτάτῃ ταύτῃ μονῇ τοῦ Με-
τεώρου, εἰς δῆλωσιν καὶ ἀσφάλειαν | ἐν ἔτει ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ
παντός, ζ' μηνὶ Ἀπριλλίῳ, Ἰνδικτιῶνος η' ης:~

† Μητροφάνης ἐλέω θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κ[ων]σταντινουπόλεως
Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Ὁ Φιλιππουπόλεως Θεόληπτος. † Ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης
Παρθένιος. † Ὁ Φιλίππων Ἀβέρκιος. † Ὁ Μιτυλήνης Γρηγόριος.
† Ὁ Ναυπλίου καὶ Ἄργους Διονύσιος. † Ὁ μητροπολίτης Ἰμ-
βρου Ἰωακείμ. † Ὁ Ζιχνῶν Γρηγόριος. † Ὁ Διδυμοτείχου Ματ-
θαῖος. † Ὁ Δυρραχίου Παρθένιος. † Ὁ Διαυλείας καὶ Γαλαντίου
Σωφρόνιος. † Ὁ Ἀργυρουπόλεως Διονύσιος. † Ὁ Ἐλευθερουπό-
λεως Σωφρόνιος. (Ἔπονται ἄλλαι τινὲς ὑπογραφαὶ ὅλως ἀφανεῖς).

2.

† Ἰωαννίκιος ἐλέω θεοῦ
ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης
καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Καὶ τὰς παραδόσεις τὰς ἀρχαίας καὶ τὰ καλλῶς ἔχοντα τῶν
ἐθνῶν ἀξιὸν ἀσφαλείας τυγχάνειν κατὰ καιρὸν τὸν προσήκοντα ἢς ἀνευ
οὐδὲν τῶν ὀρωμένων οἷόν τ' ἂν ἦν ἔχειν διαμονὴν τινα καὶ ἰσχύον· |
τάξει γὰρ τὰ πάντα διοικεῖται καὶ φέρεται, ἦν ἢ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χρι-
στοῦ μεγάλη ἐκκλησία φυλάττουσα βεβαιώσεως ἀξιοῦν ὀφείλει. τὰς
καλλῶς ἐχούσας τῶν παλαιγενῶν ὑποθέσεων· τῆς μετριότητος οὖν
ἡμῶν συνοδικῶς προκαθημένης, συνεδριαζόντων αὐτῇ καὶ τῶν παρευ-
ρεθέντων ἱερωτάτων μητροπολιτῶν καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ πνεύ-
ματι ἀγαπήτων αὐτῆς ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἐνεφανήστισαν |
γράμματα παλαιγενῆ ἐλευθερωτήρια τοῦ σεβασμίου καὶ βασιλικοῦ
μοναστηρίου τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ εἰς τὸ Μετέωρον
ὅπερ ἐξεδόθη αὐτῷ παρὰ τῶν κατὰ καιρὸν πατριαρχῶν καὶ τοῖς ἐν
αὐτῷ | ἐνασκουμένοις ὁσίοις ἀνδράσι εἰς σύστασιν αἰώνιον ὥστε εἶναι
τοῦτο ἐλεύθερον καὶ αὐτόνομον ὡς καὶ τοῖς ἐν τῷ ἀγιωνύμῳ Ὁρει
τοῦ Ἁθω μοναστηρίοις· διὸ καὶ παρ' ἡμῶν ἐπικυρωθῆναι τὰ τοιαῦτα
αἰτησαμένων τῶν | ἐν αὐτῷ ἀσκουμένων ὁσιωτάτων πατέρων τῆς με-

νῆς ταύτης εὐλόγως καὶ κανονικῶς ἔχουσι εἰς μείζονα διαμονὴν τοῦ μοναστηρίου αὐτοῦ γράφομεν συνοδικῶς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ καὶ ἐπιβεβαιουῦμεν ἵνα τὸ | αὐτὸ μοναστήριον εἰς ὄνομα τιμώμενον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἴη καὶ διαμείνειε πάντῃ ἐλεύθερον ἀδέσποτον, ἀδούλωτον, ἀνεπηρέαστον, καὶ ἀκαταπάτητον παρὰ παντός προσώπου ἐκφωνουμένου μόνον τοῦ | κατὰ καιρὸν ἐπισκόπου Σταγῶν τοῦ ὀνόματος, ἐν τῷ Ἐν πρώτοις μνήσθητι Κύριε, καὶ οὐκ ἐν ἄλλῳ καιρῷ ὅταν δὲ χειροτονίας καιρὸς ἱερέως τινὸς τῶν ἐν αὐτῷ μοναχῶν, ἢ ἱεροδιακόνου προσκαλούμενος | παρὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἀσκουμένων μοναχῶν ἐκτελεῖται τὰς χειροτονίας εἴτε ἐν τῷ μοναστηρίῳ αὐτῷ, εἴτε ἐν ἄλλῳ τόπῳ ὅπου ἂν οἱ πατέρες βούλονται οἱ ἐν αὐτῷ ἐνασκούμενοι, ἀλλὰ καὶ οἱ παροδεύοντες ἱερομόναχοι εἶησαν ἐκτελοῦντες ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ τὴν ἱερὰν μισταγωγίαν, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν ἀνεμποδίστως ὡς καὶ ἐν πᾶσι τοῖς βασιλικοῖς μοναστηρίοις γίνεται, παρὰ μηδενὸς | κωλυόμενοι, ἢ ἐνοχλούμενοι, οἱ δὲ κληρικοὶ τοῦ Σταγῶν καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς οἱ γυναῖκας ἔχοντας μὴ ἔχωσιν ἄδειαν ὅλως ἱεουργεῖν ἐν αὐτῷ τῷ μοναστηρίῳ πολλῶν ἕνεκα καθὰ καὶ τὰ παλαιγενῆ ἐντέλλον|ται γράμματα, μήτε ἀπαιτεῖν παρὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἱερέων καὶ μοναχῶν, μηδὲν ὅλως τρόπῳ τινὶ δικαιολογίας χρώμενοι μήτε ἄλλο πρόσωπον ὅλως ὁμοίως διαταττόμεθα καὶ τὰ τῶν μοναζουσῶν μετό|χια αὐτῶν ὡς ἐλεύθερα ὄντα καὶ κοινοβιακῶς διαγουσῶν τῶν καλογραιῶν τῶν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐργαζομένων ὑπὲρ αὐτῶν μὴ ἐνοχλεῖσθαι τοσύνολον παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν ἐπισκόπου Σταγῶν ἀπαιτοῦντος | κληρονομίαν τινὰ τῆς ἀποθανούσης καλογραίας ὡς ἀνόσιον πάντῃ καὶ ἐπίφογον, ἐν βάρει ἀργίας ἀσυγγνώστου καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτου τοῦ παρὰ θεοῦ παντοκράτορος· τὸν δὲ ἡγούμενον ἐκλέγεσθαι παρὰ τῶν ἐγκρίτων | τῆς ἐν Χριστῷ αὐτῶν ἀδελφότητος τοῦ σεβασμίου μοναστηρίου αὐτοῦ καὶ προβιβάζεσθαι εἰς τὴν τοῦ ἡγουμένου καθέδραν, καὶ ὑποβιβάζεσθαι χρόνον [. . . .] ἢ καὶ πλείω τούτου διαδραμόντος κατὰ τὴν αὐτῶν | ἀρέσκειαν καὶ οὐ παρ' ἐτέρου τινός, καὶ μηδεὶς τῶν ἀρχιερέων [τολ]μήσειεν ἐπὶ προφάσει τινὶ παρανόμῳ ἀργειαν καθυποβαλλεῖν [τινὰ] τῶν ἱερομονά[χων]. ἱεουργεῖν ἢ διενοχλεῖν αὐτοὺς κατὰ τι ἢ ζη|μιοῦν ὅπωςδήπως ὡς ἐλευθέρους ὄντας καὶ ἀκαταζητήτους τοὺς μοναχοὺς καὶ ἱερομονάχους τοὺς ἐν τῷ βασιλικῷ αὐτῷ καὶ ἐλευθερίας

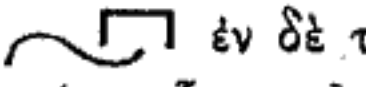
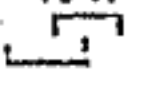
... τούτῳ Μιτρώρῳ καὶ τὰς ὑπὸ τὴν | ὑποταγὴν αὐτῶν
 εὐρισκομένας καλογραίας ἐν τοῖς μετοχεύοις αὐτῶν· ταῦτα πάντα βού-
 λεται ἡ μετριότης ἡμῶν ἀμετακίνητα καὶ ἀδία [. . . .] μέχρι παν-
 τὸς βεβαιωθέντα καὶ ἀσφαλίσθέντα διὰ | τοῦ παρόντος ἡμετέρου πα-
 τριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγγιλιώδους γράμματος, ἄνδε τις τῶν πάν-
 των βουλευθῆ ἀθετῆσαι τὴν παροῦσαν ἡμετέραν ἀπόφασιν, καὶ τὰ πά-
 λαι τῶν ἀοιδίμων πατριαρχῶν παλαιγενῆ | γράμματα τὰ ἐπικυρο-
 τικὰ καὶ ζημίαν τινὰ προξενῆσαι αὐτοῖς, τῶν ἀρχιερέων μὲν οὖν, ἡ
 ἱερίων ἀργὸς εἴη πάσης ἀρχιερατικῆς καὶ ἱερατικῆς ἐνεργίας καὶ τά-
 ξεως καταφρονῶν δὲ τῆς ἀργίας καὶ μείζωνι ὑποκείσεται παιδεία,
 καὶ ἄξιος καθαιρέσεως τελείας· τῶν λαϊκῶν δὲ καὶ ἰδιωτῶν ἀφωρι-
 σμένος παρὰ θεοῦ παντοκράτορος, καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρη-
 τος, καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον, αἰωνίως καὶ | τυμπανιαῖος, ἔχέτω δὲ
 καὶ τὰς ἀράς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέ-
 ρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ κληρονομήσειε τὴν λέπραν τοῦ Γεζῆ καὶ τὴν
 ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα, οἱ κόποι αὐτοῦ εἴησαν κατηραμένοι καὶ πυρί-
 καυστοι, καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδῃ πώποτε· ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ εἴη ἐπὶ
 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὰς κεφαλὰς τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἕως οὐ ἐμ-
 μένη τῇ τοῦδε τοῦ γράμματος ἀποφάσει· ἐπὶ δὲ τοῦτο ἐγράφη τὸ
 παρὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος βεβαιωτήριον καὶ σιγγιλιώδες γράμμα
 καὶ ἐπεδόθη τοῖς ἐν αὐτῷ τῷ μοναστηρίῳ μοναχοῖς εἰς διηνεκὴ μνή-
 μην· - αχναω, μηνὶ Ἰουνίῳ ἰνδικτιῶνος δης·-

Ἰωαννίκιος ἐλέφ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας
 Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης·-

† Ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος. † Ὁ Κυζίκου Ἀνθιμος. † Ὁ Φιλιπ-
 πουπόλεως Γαβριήλ. † Ὁ Κ δείας Κύριλλος. † Ὁ Ἀδρια-
 νουπόλεως Νεόφυτος. † Ὁ Νικαίας Πορφύριος. † Ὁ Κασανδρείας
 Θεοφάνης. † Ὁ Καφᾶ καὶ Φούλλων Κύριλλος. † Ὁ Διδυμοτείχου
 Ἰάκωβος. † Ὁ Ἀγαθοπόλεως Φιλόθεος.

Ἀπὸ τοῦ σιγγιλλίου τούτου κρέματα ἡ μολυβδίνη βουλλα
 τοῦ πατριάρχου, ἄριστα διατηρουμένη. Σώζονται δὲ καλῶς
 καὶ αἱ μεταξωταὶ μῆρινθοι δι' ὧν ἐξεκρέματο ἀπὸ τῆς περγα-
 μινῆς. Καὶ αὗται μὲν ἦσαν ἀρχῆθεν κυανοπράσινοι. Ὅπως δὲ
 καὶ αὗται εἴνε αἱ μῆρινθοι αὗται ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἐκδοθέντι σιγγι-

λίφ τοῦ πατριάρχου Ἰωαννικίου καὶ τῷ τοῦ πατριάρχου Νείλου, δι' οὗ παρέσχε τῷ 1383 μοναστηριακὰ δίκαια εἰς τὴν μονὴν τῆς Θεομήτορος τῆς Ἐλεούσης τὴν ἐπικαλουμένην τῆς Λευκουσιάδος, ὅπερ ἐπ' ἴσης ἐκγράψας θέλω ἐκδώσει ἐν προσεχει τεύχει τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος. Διάφορος δὲ εἶνε ὁ τρόπος τῆς ἀπὸ τῶν μηρίνων ἐκκρεμάσεως τῆς πατριαρχικῆς σφραγίδος ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις σιγίλλιοις. Ἄξιον δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅπερ δὲν ἐφείλκυσεν ἀκόμη τὴν προσοχὴν τινος τῶν παρ' ἡμῖν ἐρευνητῶν, νὰ μελετηθῆ συστηματικώτερον ὡς καὶ τὸ περὶ τοῦ χρώματος τῶν μηρίνων κατὰ τοὺς διαφόρους χρόνους ἐν τοῖς σωζομένοις τῶν πατριαρχικῶν σιγίλλιων, ἵνα καταφανῆ ἢ διὰ τῶν αἰώνων μεταβολὴ τοῦ συστήματος ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς γραφείοις. Διὸ παραθέτω ἐνταῦθα τὸ σχῆμα τὸ ἀποτελούμενον ἐν τῇ ἐμπροσθίᾳ ὄψει τῆς περγαμηνῆς τῶν τριῶν σιγίλλιων ἐκ τῆς δι' αὐτῆς διαπεράσεως τῶν μηρίνων ἀφ' ὧν ἐκρέματο ἢ μολυβδίνη βοσλλα τοῦ πατριάρχου. Καὶ δὴ ἐν μὲν τῷ σιγίλλιῳ τοῦ Νείλου τὸ σχῆμα ἐκεῖνο ἔχει ὡδε:

 ἐν δὲ τῷ τοῦ Μητροφάνου ἐν δὲ τῷ τοῦ Ἰωαννικίου εἶνε πολυσυνθετωτέρα ἢ ἀποκρέμασις, τῶν μηρίνων διακειμένων ὡδε:

Ἐνταῦθα δὲ θεωρῶ πρόσφορον νὰ παραθέσω τὰς προσθήκας εἰς τὸ περὶ Μετεώρων προμνημονευθὲν ἄρθρον μου, ἃς μοι ἀπέστειλεν ὁ ἐμὸς μαθητῆς καὶ νῦν σχολάρχης Ἄνδρου κ. Ἰωάννης Βογιατζίδης, ἐχούσας ὡδε:

α Ἐκ τῶν σημειώσεών μου ἃς ἔλαβον κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1901 εἰς τὰς τῶν Μετεώρων μονὰς ἐπίσκεψιν ἔχω νὰ κάμω τὰς ἐξῆς ἀνακοινώσεις σχετικὰς πρὸς τὰ δημοσιευθέντα ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Β' σ. 49 κ. ἐ.

α') Ὁ γνωστός ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ L. Heuzey δημοσιευθέντων ἀρχιεπίσκοπος Ῥάσκας Γεράσιμος, ἐξόριστος ἐν Μετεώροις τῷ 1778, ὅστις ἀντέγραψε τὸ «Σύγγραμμα ἱστορικὸν ὡς ἐν συνόψει συντεθὲν», φέρει δὲ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Τράμπας (κατὰ τὸν κατάλογον τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἑλληνικῶν κωδίκων τοῦ κ. Σ. Λάμπρου Τόμ. Β' σ. 81) ἐποίησε δύο ἔτη πρότερον τῷ 1776 τὸ κατωτέρω ἐκδιδόμενον «Ποίημα», ἀποτελούμενον ἐκ 58 δεκαπεντασυλλάβων ὁμοιοτελεύτων, ἐν οἷς περιγράφει τὴν μονὴν Βαρλαάμ. Τοῦτο ἐκγράφομεν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 49 (ἐμῆς ἀριθμῆσεως) τῆς μονῆς Βαρλαάμ κώδικος αἰῶνος XVI, ἐκ τῶν ἐν τῷ τέλει τοῦ κώδικος προστεθειμένων φύλλων:

» Κατὰ τὸ 1776 ἔτος ἀπριλίου 15 ποίημα Ῥάσκας Γερασίμου ὄντος ἐν ἐξορίᾳ:

- Ἐρχόμενος ἔς τοῦ Βαρλαάμ θωρῶ τὸ ὕψος πᾶσαι
 κιαπὸ τὸν φόβον μ' ἔλεγα δὲν ἀναβαίνω ὄχι.
 Καὶ καταιβάζουσι τὸ σχοινὶ τὸ δίκτυ καὶ μὲ βάζουσι
 καὶ δένοντες τὰ μάτια μου ἔτζι μὲ ἀναιβάζουσι.
- 5 Καὶ πλέον ἀνεθήκαμεν ἔς τὸ μοναστήρι μέσα
 θωρῶ πατέρας εὐλαβεῖς ὅπου πολλὰ μ' ἀρέσαν.
 Κ' ἔχουσι ἑκκλησίαν εὐμορφὴν μνήμην ἁγίων Πάντων
 μὲ δύο κουμπέδες θεωρῶν χαρὰν καλὴν ἀπάντων.
 Καὶ ὅταν θέλῃς νὰ ἐμπῆς μέσα ἔς τὴν ἐκκλησίαν
- 10 φόβος καὶ τρόμος σὲ κολνᾷ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν.
 Καθὼς γυρίσης καὶ ἰδῆς γύρου ταῖς ἱστορίαις
 θαρρεῖς πῶς σὲ κυττάζουσιν ἅγιοι καὶ ἁγίαίς.
 Τέτοια μὲν ἐξαίρετη καὶ εἶναι ἡ ζωγραφία
 λέγω νὰ μὴν εὐρίσκηται τοιαύτη ἱστορία.
- 15 Ἐχει κιά ἐξω ἄρτηκας εὐμορφαῖς ζωγραφίαις
 ὡσὰν τοῦ ἔσω τοῦ ναοῦ δὲν εἶν' ἡ ἱστορίαίς
 κιαπὸ ὅλαις ἄλλαις ζωγραφίαις ἔχει καὶ τρεῖς εἰκόνες
 τῆς Παναγίας εἶν' κιά τρεῖς ξεχωρισταῖς ἀπ' ὅλαις.
 Ἡ μία ἔς τὰ βημόθυρα Ὁδηγήτρια εἶναι
- 20 καὶ ἔς τὴν κολῶνα ῥιστερὰ ἡ Ἐλεοῦσα εἶναι,
 καὶ ἐξω εἰς τὸν νάρθηκα ἀριστερὴ κολῶνα
 ἔχει τὴν Παντεπόπτισσαν μὲ ὡμορφὴν κορώναν.

- ἔχει καὶ παρεκκλήσιον ἓνα καλλωπισμένον
 Ἱεραρχῶνε τῶν τριῶν μακρὰν ξεχωρισμένον.
- 25 Ἔχει καὶ ἀγιολεῖψανα καὶ θησαυροὺς μεγάλους
 μέρη ἀγίων καὶ πολλῶν ποῦ δέν' εἰς τόπους ἄλλους,
 τὸ χέρι τὸ ἀριστερὸν ἀγίου Χρυσοστόμου
 καὶ δάκτυλον μικρούτζικον Ἰωάννου Προδρόμου
 καὶ χέρ' ἀγίου Νύμφωνος καὶ χέρι Προκοπίου,
- 30 μέρη ἀγίου Τρύφωνος καὶ Ἀνδρέου τοῦ ἀγίου
 καὶ κάραν Ἰωάννου τε τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων
 καὶ κάραν Νικολάου τε νέου ἐκ Μετζοβίνων·
 ἔχει κι' ἀγίου Ἰάκωβου τοῦ Πέρσου μέρος ἄλιγον
 Μακρίνης τῆς ἀγίας τε ποδάρι μόν' ὀλίγον
- 35 καὶ μέρος Γρηγορίου τε τοῦ Νεοκαισαρείας
 ἀγίου Ἰωάσαφ δὲ τοῦ ἀπὸ τὰς Ἰνδίας
 καὶ δάκτυλον τοῦ Νέστορος, δάκτυλον Βασιλείου
 μεγάλου Λευκωσίας τε ἀγίου Τριφυλλίου
 καὶ λείψανα Δαμιανοῦ καὶ μάρτυρος Βλασίου,
- 40 Πλάτων Παντελεήμονος Γοβδελαᾶ ἀγίου·
 ἔχει κι' ἀκόμη περισσὰ ἀνώνυμα κομμάτια
 τοῦ Χρυσοστόμου ἔτι ἔξ κι' Ἀνδρέου ἔξ κομμάτια.
 Ἔχει καὶ τράπεζαν καλὴν φαρδιᾶν πολλὰ καὶ ἴσια.
 Εἰς τέτοιαν πέτραν ὑψηλὴν εἶναι καὶ κυπαρίσσια,
- 45 καὶ ἀντικρυ εἰς τὴν ἐκκλησιᾶ εἶναι καὶ μιὰ ἐλαία·
 ἔχει καὶ δάφνην καὶ συκῆν κληματαριᾶ ὠραία·
 ἔχει καὶ στέρνες τέσσαρες, ταῖς δύο ὅπου πίνουν,
 εἰς τὴν μιὰ ὅπου ζυμόνουνε, εἰς τὴν ἄλλην ροῦχα πλύνουν.
- Ἔχει ὠρολόγι εὐμορφον ὠρολογῶν ἡ μάνα·
 50 κτυπᾷ εἰκοσιτέσσαρες, βοᾷ ὡσαν καμπάνα.
- Ἔχει μετόχια περισσὰ καὶ ἓνα εἰς τὴν Βλαχία·
 δέν εἶναι σταυροπήγιον ἀλλ' εἶναι ἐνορία.
 Κι' ὅλο τὸ μοναστήριον εἰς ὑψηλὴν εἰν' πέτρα,
 τριάντα τρεῖς εἶναι ὀργυιαῖς· ἂν θέλῃς σύρε μέτρα.
- 55 Ἐν ἔτει δὲ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ τε
 πρὸς ἔξ τελείοις ἔτεσι τῷ ἑβδομηκοστῷ τε.

Τὸ ποίημα τοῦτο ἐν τῷ κώδικι εἶνε ἀνορθογράφως γεγραμμένον.

β') Διὰ τὴν ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Β' σ. 94 ἀναδημοσιευομένην ἐκ τῆς Mission de Macédoine τοῦ Heuzey ἐπιγραφὴν προσθετέον ὅτι οὐχὶ ὅλη ἀλλὰ μόνον ἡ τελευταία φράσις ἀνεκαινίσθη ἀψπ» ἐγγραφή κατὰ μεταγενεστέραν ἀνακαινίσειν, πράγματι δὲ φαίνεται νεωτέρα χεiri ἡ φράσις αὕτη γεγραμμένη. Ἡ παρατήρησις αὕτη ἐλλείπει καὶ ἐν τῇ Mission τοῦ Heuzey N° 238.

γ') Ἡ ἐν σ. 92 ἀναδημοσιευομένη ἐπιγραφὴ, περὶ ἧς ὁ κ. Λάμπρος παρετήρησεν ὅτι δεῖται ἀναθεωρήσεως, ἀνεγνώσθη ὑπ' ἐμοῦ μετὰ τινὰς παραλλαγὰς ὡς πρὸς τὰς λέξεις: ἀνικοδομίσθη, πανσέβαστος, ἀνιστορίσθη καὶ τὸ ἔτος ςϞϿβ' δι' ὃ ἀναδημοσιεύομεν αὐτήν, ἔχουσιν ὡδε

Ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων θεμελίων καὶ ἀνοικοδομήθη ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος ναὸς οὗτος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ κόπου καὶ ἐξόδου τῶν ὀσιωτάτων πατέρων ἡμῶν Ἀθανασίου καὶ Ἰωάννου ἐπὶ ἔτους ςϞϿβ' ὁ καὶ κτίτωρ· ἀνιστορήθη διὰ συνδρομῆς καὶ κόπου τοῦ ἐλαχίστου ἀδελφοῦ ἔτει ςϞϿ' Ἰνδικτιῶνος 6 μηνὸς Νοεμβρίου κ.

Οὕτως ἔχομεν ἔτος ἀνιστορήσεως 6906 ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἤτοι 1397 ἀπὸ Χριστοῦ, ὅπερ δὲν ἀρίσταται πολὺ τοῦ ἔτους τῆς ἀνεγέρσεως 1388.

δ') Ὡς πρὸς τὴν ἐν σ. 51 σημ. 3 ἀναφερομένην λιθογραφίαν τὴν παριστάνουσαν τὰς μονὰς τῶν Μετεώρων καὶ συνεχδοθεῖσαν μετὰ τῆς περὶ τῶν Μετεώρων μονογραφίας τοῦ ἱερομονάχου Πολυκάρπου, σημειωτέον ὅτι ἡ λιθογραφία αὕτη ἐγένετο ἐκ τῆς ἐν τῷ Μετεώρω σωζομένης χαλκῆς πλακῆς (0,66μ. × 0,50), ἐφ' ἧς ὁ μοναχὸς Παρθένιος ὁ ἐξ Ἐλασσῶνος τῷ 1782 ἐχάραξε τὰς τῶν Μετεώρων μονὰς μετὰ τῶν αὐταῖς παρακειμένων. Κάτωθι τῆς πλακῆς ταύτης ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ:

† Ἰχνογραφία τῆς ἱερᾶς βασιλικῆς καὶ σεβασμίας Μονῆς τῶν Μετεώρων τῆς ἐπ' ὀνόματι τιμωμένης τῆς φρικτῆς μεταμορφώσεως τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ χαλκοχαραχθεῖσα ἐν τῇ αὐτῇ ἱερᾷ μονῇ συμπεριέχουσα ἔτι καὶ τὰ πλησίον εὐρισκόμενα ἕτερα ἱερὰ μοναστήρια τῆς ἐπαρχίας Σταγῶν διὰ χειρὸς μὲν τοῦ [ἐν] μοναχοῦ ἐλαχίστου Παρθενίου τοῦ ἐξ Ἐλασσῶνος,

ἐπιμελείας δὲ καὶ συνδρομῆς τοῦ πανοσιωτάτου ἐν ἱερο-
 μονάχοις καὶ σκευοφύλακος τῆς αὐτῆς μονῆς κύρ Δανιὴλ
 καὶ δαπάναις τοῦ τιμιωτάτου καὶ χρησιμωτάτου κύρ Φύ-
 ρωνος¹ Δημοπούλου ἐκ χώρας Χαλίκι τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας
 Σταγῶν εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ καὶ τῶν γονέων, ἐν ἔτει
 σωτηρίῳ χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ὀγδοηκοστῷ δευτέρῳ κατὰ
 μῆνα Ἰούλιον 15.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
 ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
 ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΤΣΙΔΗΣ

¹ Γραπτὸν Μύρωνος;